

assignatura: GEOGRAFIA REGIONAL II (tots els grups)

trets:

codi	tipus	crèdits	cicle	quadrimestre
21702	optativa	5	2	1

horaris:

grup	contingut	dies	horari	aula	professor (despatx)
1	teoria	dm-dj	8.30-10	25	Miquel Vilaró (2)
2	teoria	dm-dj	15-16.30	34	Miquel Vilaró (2)

descripció:

L'assignatura vol exposar les raons que han fet de l'Africa Negra l'anomenat "Continent Oblidat" i, a la vegada, facilitar elements de reflexió i d'anàlisi que ajudin a entendre la complexa realitat actual i les perspectives de futur d'una de les àrees més conflictives del planeta.

temari:

I Aspectes generals

1 DEL MEDI FÍSIC

- 1.1 Les regions climàtiques
- 1.2 Relleu i xarxa hidrogràfica
- 1.3 Els problemes mediambientals
  - La deforestació
  - Bowalització i laterització dels sòls

2 DEL MEDI HUMÀ

2.1 EVOLUCIÓ SÒCIO-POLÍTICA

- 2.1.1 El Congrés de Berlín i el repartiment d'Africa
- 2.1.2 L'impacte del colonialisme. Trets diferencials
- 2.1.3 Nacionalismes. El procés de descolonització. Les fronteres polítiques
- 2.1.4 Neocolonialisme i noves formes de dependència econòmica

2.2 POBLACIÓ

- 2.2.1 Distribució geogràfica de la població i comportaments demogràfics
- 2.2.2 Moviments migratoris i refugiats
- 2.2.3 El procés d'urbanització. Les ciutats subsaharianes
- 2.2.4 Ètnies i conflictes ètnics: el cas de Rwanda

2.3 RECURSOS I ACTIVITATS ECONÒMIQUES

- 2.3.1 Agricultura
  - Els sistemes d'agricultura tradicional
  - Els sistemes d'agricultura moderna
- 2.3.2 Indústria
  - Recursos miners i energètics
  - Causes del subdesenvolupament industrial
  - Àrees més industrialitzades (centrat en els casos d'Angola i Moçambic)
- 2.3.3 Serveis, comerç i intercanvis
  - Limitacions de la xarxa de transports
  - La dèbil vertebració dels mercats nacionals
  - Els Estats enclavats i les dificultats dels intercanvis comercials

II La integració de l'Àfrica subsahariana en l'economia internacional

- 1 Les relacions d'intercanvi desigual
- 2 El rol de la Unió Europea en la integració de l'Àfrica Negra en l'economia mundial
  - 2.1 Introducció. La cooperació UE-Països ACP (Yaoundé, Lomé I, II, III)
  - 2.2 La convenció de Lomé IV
  - 2.3 La cooperació espanyola amb l'Àfrica subsahariana
- 3 Els programes d'ajuda al desenvolupament
  - 3.1 El paper de les ONG
  - 3.2 Estudi d'un cas concret de cooperació en el marc de les ONG.

III La integració econòmica regional a l'Àfrica subsahariana

- 1 Les diferents experiències d'integració regional
- 2 Problemes i perspectives

IV El cas d'Àfrica austral

- 1 Estudi detallat dels països que integren la regió: ANGOLA-BOTSWANA-LESOTHO-MALAWI-MOÇAMBIC-NAMÍBIA-SWAZILAND-TANZÀNIA-ZÀMBIA-ZIMBAWE

- 2 La República Sudafricana. Apartheid i conflictes regionals. Les guerres d'Angola i Moçambic
- 3 La Conferència Sudafricana de Desenvolupament (SADC)
- 4 L'era post-apartheid. Perspectives d'integració de l'Àfrica austral en el marc de la Conferència Sudafricana de Desenvolupament (SADC)

V Conclusions generals del curs

bibliografia:

I Aspectes generals

1 Medi Físic:

- GROVE, A.T. (1991) *The Changing Geography of Africa*. Oxford University Press.
- PRITCHARD, John M. (1981). *Africa: a study geography for advanced students*. Longman House. Essex.

2 Medi Humà

2.1 Evolució sociopolítica:

- ALCOY SOUTEYRANT, David. "Colonialisme y violència a l'Africa", *Studia Africana* núm. 5, març 1994. pp. 121-132.
- BOSCH, Alfred. "Les pompes fúnebres de l'A.N.C.", *Studia Africana* núm 5, març 1994. pp. 73-89.
- CORTES, José L. "Economía colonial africana: Africa al servicio de Europa". *Africa Internacional* núm 3, 1987. pp. 9-23.
- EL PAÍS. Africa, el continente olvidado. Temas de nuestra época. Año VIII, núm 322, 05/05/94.
- LLUCH, Enric, et al. (1981). *Geografía de les Societats Humanes*. Vol VI, pp. 251-345. Planeta, Barcelona.
- MARTINEZ CARRERAS, J.V. (1993). *Africa Subsahariana: del colonialismo a la descolonización*. Síntesis. Madrid.
- TIPOTECH, Togba Nah. "La Convención de Lomé y el neocolonialismo en Africa". *Africa Internacional* núm 3, 1987. pp.37-48.

2.2 Població:

- ALIBERT, Jacques. "La femme africaine, son rôle dans le développement de l'Afrique Noire, difficultés et perspectives". *Afrique Contemporaine* núm. 1336, 1985. pp. 25-35.
- BLANCHET, Didier. "Conséquences de la croissance démographique rapide dans les pays en développement". *INED. Congrès et colloques* núm. 13, 1993. pp. 11-45.
- TABUTIN, Dominique, et al. (1993) *Population et sociétés en Afrique au sud du Sahara*. L'Harmattan. París.

2.3 Recursos i activitats econòmiques

2.3.1 Agricultura:

- AZOULAY, Gérard - DILLON, J. Claude (1993). *La sécurité alimentaire en Afrique*. Karthala. París.
- GOUROU, Pierre. "Les problèmes agricoles de l'Afrique Noire non Sahélienne: réflexions d'un géographe". *Genève Afrique* núm. 1. 1988 pp. 7-48.
- DUMONT, René (1989). *En favor de Africa, yo acuso*. Juncar Universidad. Gijón.

2.3.2 Recursos miners i energètics:

- MUNICH I GASA, Jaume (1994). *La cooperación española con Angola y Mozambique en el marco de la Comunidad Europea*. Edicions de la Fundació CIDOB. Barcelona.

2.3.3 Serveis, comerç i intercanvis:

- ARCADI DE SAINT PAUL, Marc. "Les transports en Afrique Austral". *Afrique Contemporaine* núm. 141, 1987 pp. 3-128.
- KOESTER, Ulrich. "La integración del mercado de Africa Austral: una vía para la seguridad alimentaria regional". *C. FAO* núm 118. 1987 pp. 13-19.
- MACKINTOSH, Maureen. "O capital privado e o Estado no sistema de transportes da Africa Austral: as implicações da actual organização do transporte de carga na planificação de Moçambique". *Estudos Moçambicanos* núm 5/6 1986 pp.83-128. Maputo.

II La integració de l'Àfrica subsahariana en l'economia internacional:

AGENCIA ESPAÑOLA DE COOPERACION INTERNACIONAL: *La exportación a través de los fondos comunitarios de desarrollo*. Ministerio de AA. EE. Madrid 1990.

Política comunitaria de cooperación para el desarrollo. La participación de empresas y organizaciones no gubernamentales para el desarrollo en sus fondos. Ministerio de AA. EE. Madrid 1992.

- ALBURQUERQUE, Franc. "La cooperación oficial de España al desarrollo". *ICE Cooperación al Desarrollo* núm 70. Febrero 1992.
- COMISSION DES COMMUNAUTES EUROPEENNES. "De Lomé III a Lomé IV: Bilan de l'aide des conventions de Lomé à la fin de 1989". *Developpement* núm 69. Abril 1991.
- DEGROEVE, André. "Les aspects socio-culturels de la cooperation ACP-CEE". *Mondes en Développement*. Volum 13, núm 49, 1985, pp 119-127.
- GRANELL, Francesc. "La ayuda española a los países en desarrollo". *R.E.I.* vol 1 núm 3 1980.
- GRANELL, Francesc. "La España Comunitaria y la cooperación al desarrollo". *Revista Valenciana de Hacienda Pública* núm 14 maig/agost 1991 pp 87-104.
- GUEDAN, Manuel. MATALA K., Tshimpanga. "las relaciones de cooperación entre la Comunidad Europea y los países del grupo A.C.P. en el nuevo convenio de Lomé IV". *Tiempo de Paz* núm 17/18 1990 pp 58-62.
- MATALA KABANGU, Tshimpanga (1991). *La política de desarrollo de la Comunidad Europea en África en el marco de los convenios de Lomé*. AECI, Madrid.
- VALENZUELA, F. "Presente y futuro de la cooperación internacional para el desarrollo de España". *Cursos de D.I. de Vitoria - Gasteiz 1989. Universidad del País Vasco* 1990.

III La integració econòmica regional a l'Àfrica subsahariana:

- BARBIER, Jean-Pierre. "L'intégration régionale en Afrique du Centre et de l'Ouest". *Afrique Contemporaine* núm 166. 2on trimestre 1993 pp. 27-38.
- DIOUF, Makhtar (1984). *Integration économique. Perspectives africaines*. Publisud. París.
- KABUNDA BADI, Mbuyi. "Reflexiones sobre el proceso de cooperación integración en el África Subsahariana". *Tiempo de Paz* 27/28 1993 pp 36-47.
- KABUNDA BADI, Mbuyi (1993). *La integración africana. Problemas y perspectivas*. AECI. Madrid.
- NOMVETE, Bax D. et al. "L'intégration régionale". *Le Courier. Dossier*. núm 142 nov./des. 1993.

IV El cas d'Àfrica austral:

- CORNEVIN, Marianne (1979). *Apartheid, poder e falsificação histórica*. Edições 70. Lisboa.
- DAVIES, Rob. "Algumas implicações dos possíveis cenários pós-apartheid para a região da África Austral". *Estudos Moçambicanos* núm 8 pp 143-192 1990. Maputo.
- EL PAÍS. Suplemento dominical 09/10/95 pp 50-57.
- ESTADELLA, Olga. "¿Fue eficaz para el fin del apartheid en Sudáfrica la adopción de códigos de conducta para las empresas transnacionales?". *Afers Internacionals* núm 28 pp 91-112. Barcelona.
- LORY, Georges (1989). *Afrique Australe*. Autrement. Série Monde H.S. núm 45. París.
- MANDELA, Nelson (1995). *El largo camino hacia la libertad*. El País/Aguilar. Madrid.
- SECRETARIAT OF THE SOUTHERN AFRICAN DEVELOPMENT COORDINATION CONFERENCE (1992). *Treaty of the Southern African Development Community*. 32 I.L.M. 267.

avaluació:

- 1 Ressenya obligatòria d'una de les obres de la bibliografia bàsica
- 2 Un treball d'extensió limitada sobre un aspecte puntual de l'assignatura.
- 3 Lectura i comentari obligatori dels articles.
- 4 Un examen global a final de curs